



28.8.2025

Diaarinro VN/7090/2024
Hanke YM011:00/2024

Vesi- ja luontoympäristöosasto
Vesien- ja mertensuojeluyksikkö
Lainsäädäntöneuvos Erja Werdi

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi pohjaveden suojeluun myönnettävästä valtionavustuksesta

Keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi valtioneuvoston asetus pohjaveden suojeluun myönnettävästä valtionavustuksesta.

Asetus ehdotetaan annettavaksi valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla. Asetuksella säädettäisiin valtion varoista myönnettävästä valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaisesta erityisavustuksesta pohjaveden suojelua edistäviin hankkeisiin ja selvityksiin sekä investointeihin. Asetukseen sisältyisivät tarkentavat säännökset valtionavustuksen myöntämisestä. Avustus olisi harkinnanvaraista ja se perustuisi hakijan tekemään hakemukseen.

Asetuksessa säädettäisiin myös siitä, mitä EU:n valtioneuvoston tukien sovellettaisiin ja tätä koskeva säännös olisi voimassa vuoden 2030 loppuun.

Valtionavustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia, esimerkiksi valtionavustuksen käyttöä ja valvontaa (4 luku), valtionavustuksen palauttamista ja takaisinperintää (5 luku) sekä tietojensaantia ja tietojen luovuttamista (6 luku) koskevia säännöksiä.

Valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena tämän asetuksen nojalla myönnettävässä avustuksessa toimisi elinvoimakeskus, joka käsitelisi hakemuksen ja tekisi avustuspäätöksen sekä valvoisi avustuksen käyttöä.

Asetuksessa säädettäisiin sen soveltamisalasta ja tavoitteesta. Lisäksi siihen sisältyisivät säännökset avustettavista hankkeista, avustuksen hakemisesta, avustuksen myöntämisessä sovellettavasta harkinnasta ja rajoituksista, avustuksen enimmäismäärästä ja hyväksyttävistä kustannuksista.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Tausta

Keskeinen lainsäädäntö

Pohjaveden suojelua ohjaavat ympäristönsuojelulaki (527/2014), valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006), vesilaki (587/2011), vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettu laki (1299/2004) sekä valtioneuvoston asetus vesienhoidosta (1040/2006).



Pohjavesiin liittyvä kansallinen lainsäädäntö sääntely perustuu EU:n direktiiveihin, joista keskeisimpiä ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2000/60/EY) yhteisön vesipolitiikan puitteista (vesipuitediirektiivi) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2006/118/EY) pohjaveden suojelusta pilaantumiselta ja huononemiselta (pohjavesidirektiivi), jota on muutettu komission direktiivillä (2014/80/EU).

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 10 e §:n mukaan kunta voi laatia pohjavesialueen suojelusuunnitelman kunnan alueella sijaitsevalle pohjavesialueelle, johon kohdistuu pohjaveden tilaan merkittävästi vaikuttavaa toimintaa tai jolla kyseisen lain mukaiset ympäristötavoitteet sitä edellyttävät. Suojelusuunnitelma voidaan säännöksen mukaan laatia yhteistyönä tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Valtionavustuslaissa säädetään valtionavustusten myöntämistä koskevista perusteista ja menettelyistä. Valtionavustuksella tarkoitetaan tuenluonteista rahoitusta tietyn toiminnan tai hankkeen avustamiseksi. Valtionavustus voidaan lain 7 §:n 3 momentin mukaan myöntää saajalle sen omaan toimintaan tai hankkeeseen taikka käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen. Valtionavustuslaki on tarkoitettu harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaksi yleislaiksi. Laissa ei säädetä siitä, mihin hankkeisiin valtionavustusta myönnetään. Valtionavustuslaki sisältää asetuksenantovaltuuden 8 §:ssä tarvittavien tarkempien säännösten antamiselle valtionavustuksen talousarvion mukaisesta käytämisestä ja siihen liittyvistä ehdoista.

Eräitä muita avustuksia koskevia säädöksiä

Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemista koskeva sääntely

Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain (246/2019) ja asetuksen (1293/2019) nojalla voidaan myöntää myös valtionavustuksia. Harkinnanvaraista valtionavustusta¹ voidaan myöntää maaperän, pohjaveden tai sedimenttien pilaantumisesta aiheutuvan terveys- tai ympäristövaaran tai -haitan selvittämiseen sekä pilaantuneen alueen puhdistamiseen soveltamisalan mukaisissa tilanteissa.

Edellä kuvatun valtiontuen edellytyksenä on, ettei pilaantumisen aiheuttajaa saada selville tai tavoiteta, tai ettei hän kykene vastaamaan kustannuksista. Lisäksi selvittämisen tai puhdistamisen on oltava muulle kuin aiheuttajalle ilmeisen kohtuutonta. Valtionavustukseen liittyvät tehtävät on keskitetty Pirkanmaan ELY-keskukselle. Avustusta ei voida myöntää esimerkiksi pilaantumisen aiheuttajalle, hankkeelle, jonka toteuttaminen on aloitettu ennen tuen hakemista (pl. hakemuksen edellyttämät välittömät selvitykset) tai hankkeelle, jonka toteutus johtuu maankäytön muutoksesta roskaantumisen siivoamiseen tai muuhun vastaavaan toimintaan, joka ei liity maaperän, pohjaveden tai sedimenttien pilaantumiseen tai sen vaaraan.

Valtioneuvoston asetus vesihuollon ja patojen turvallisuuden, toimintavarmuuden ja varautumisen hankkeisiin

Voimassa on valtioneuvoston asetus vesihuollon ja patojen turvallisuuden, toimintavarmuuden ja varautumisen hankkeisiin vuosina 2023–2035 myönnettävästä valtionavustuksesta (625/2023²). Asetusta sovelletaan maa- ja metsätalouden hallinnonalan avustuksiin liittyen vesihuoltoon ja patoihin. Perustelumuistion 30.3.2023³ mukaan tukea suunnataan erityisesti vesihuollon toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden parantamiseen. Asetuksella mahdollistetaan tuen myöntäminen talousarvion asianomaisen momentin käyttötarkoitusten puitteissa vesihuollon ja patojen riskien hallintaan, häiriötilanteisiin varautumista ja turvallisuutta edistäviin

¹ Tietoja <https://maaperakuntoon.fi/valtioneuvosto>

² Linkki [625/2023 | Suomen säädöskokoelma | Finlex](#)

³ [Valtioneuvoston asetus MMM/2023/56 - Valtioneuvosto](#)



hankkeisiin, vesihuollon alueellista yhteistyötä ja vesihuoltolaitosten yhdistymistä edistäviin hankkeisiin taikka hankkeisiin, joilla muulla tavalla edistetään vesihuollon ja patojen turvallisuutta ja varautumista.

Muu lainsäädäntö

Aluehallintouudistuksen toimeenpanon vuoksi työ- ja elinkeinoministeriö tulee antamaan uusia elinvoimakeskuksia koskevan valtioneuvoston asetuksen, jossa annetaan elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain (531/2025, voimaan 1.1.2026) perusteella tarkentavia säännöksiä.

Mikäli myönnettävän avustuksen perusteella tuetaan taloudellista toimintaa, sovelletaan avustukseen EU:n valtiontukisäännöksiä. Yritystoiminnalle myönnettävät valtiontuet⁴ ovat EU-oikeuden mukaan lähtökohtaisesti kiellettyjä (SEUT 107 artiklan 1 kohta). Valtiontuelle on neljä kumulatiivista edellytystä SEUT 107 artiklan 1 kohdassa:

- tuki on valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty;
- tuki suosii yhtä tai useampaa yritystä – siihen liittyy valikoiva etu;
- tuki vääristää tai voi vääristää kilpailua; ja
- tuki vaikuttaa EU-maiden väliseen kauppaan.

EU:n valtiontukisääntelyä sovelletaan, jos kaikki edellä mainitut neljä valtiontuen edellytystä täyttyvät.

Julkiset tuet yritystoiminnalle voivat kuitenkin olla sallittuja silloin, kun niillä edistetään yleistä taloudellista kehitystä ja SEUT-sopimuksessa määritellyjä tavoitteita.

Tuki on EU-oikeuden mukaan valtiontukea vain silloin, jos tukea myönnetään taloudellista toimintaa harjoittaville yksiköille niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta. Komission tiedonannon määritelmän mukaisesti taloudellisella toiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan markkinoilla, riippumatta taloudellista toimintaa harjoittavan yksikön oikeudellisesta muodosta ja rahoitustavasta.

Komission asetus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (EU) N:o 2023/2831 (jäljempänä *de minimis* -asetus) mahdollistaa tietyissä tapauksissa vähämerkityksisen tuen myöntämisen yrityksille ilman komissiolle tehtävää ennakoilmoitusta.

Käytäntö

Nykyisin ELY-keskukset ovat myöntäneet valtionavustusta vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 10 e §:ssä tarkoitettuihin pohjaveden suojelusuunnitelmiin suoraan valtionavustuslain nojalla. Avustusten myöntämisen tulisi kuitenkin perustua valtioneuvoston asetuksella annettuihin tarkempiin ehtoihin. Avustuksia voi olla tarve jatkossa myöntää myös taloudelliseen toimintaan, jolloin sovellettaisiin myös EU:n valtiontukisääntöjä.

Suojelusuunnitelmien laatimisen avustamiseen käytetty vuosittainen määräraha on ollut alle 300 000 euroa. Kyseessä on ollut julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvästä 3-vuotisesta siirtomäärärahasta talousarviomomentilta 35.10.61.

⁴ Linkki, Valtiontuen käsite [Valtiontuen käsite | EUR-Lex](#)



Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Pohjaveden suojelua edistäviin hankkeisiin ja selvityksiin sekä investointeihin myönnettävää valtionavustusta voitaisiin antaa valtion talousarvioon perustuen ja sen mukaisesti kuin ympäristöministeriö on osoittanut elinvoimakeskukselle avustuksiin tarvittavan määrärahan.

Avustusta rahoitettaisiin momentin 35.10.61 puitteissa enintään 400 000 eurolla 1.1.2026 alkaen.

Ympäristövaikutukset

Valtionavustusta voitaisiin jatkossa myöntää suojelusuunnitelmien laatimisen lisäksi erilaisiin pohjavesien suojelua edistäviin hankkeisiin ja selvityksiin, millä voidaan katsoa olevan myönteinen vaikutus pohjavesien tilaan tai ihmistoiminnasta aiheutuvien riskien hallintaan. Osassa näistä hankkeista voi olla kyse taloudellisesta toiminnasta tai investoinnista, jolloin EU:n valtiontukisäännökset tulisivat sovellettaviksi.

Vaikutukset viranomaisiin

Asetuksella olisi vähäisiä vaikutuksia elinvoimakeskukseen. Se kuuluttaisi avustusten hausta, arvioisi hakemukset, tekisi avustuspäätökset sekä valvoisi hankkeiden edistymistä ja päätöksenmukaisuutta. Elinvoimakeskukselle kuuluisivat myös muun muassa avustuksen käytön valvontaa koskevat tehtävät. Tehtävän hoitamista varten ympäristöministeriö voi osoittaa voimavaroja elinvoimakeskukselle määrärahojen puitteissa.

Tarkoitus on, että tehtävä keskitettäisiin osittain, mistä säädettäisiin elinvoimakeskuksia koskevassa asetuksessa. Valtionapuviranomaisen tehtäviin on varattava voimavaroja.

Lisäksi käytössä on Yleinen avustusjärjestelmä (YA-järjestelmä), jonka kautta voidaan tehdä useiden avustus- ja maksatuspäätöksiä viranomaiskäsitteily. Jos avustus käsitellään YA-järjestelmässä, siirretään integraation välityksellä tiedot valtionkonttorille ja yritystukirekisteriin. Järjestelmän käyttö vähentäisi osaltaan hallinnollista taakkaa.

Asian valmistelu

Valmistelu ja lausuntokierros

Asetus on valmisteltu ympäristöministeriössä virkatyönä. Asetusehdotus ja siihen liittyvä perustelumuuisto ovat olleet lausunnolla 24.2.-25.3.2025 verkkopalvelussa www.lausuntopalvelu.fi. Lausuntoa pyydettiin 69 taholta. Hankkeen asiakirjat ovat saatavilla ministeriön internetsivulla tunnuksella YM011:00/2024. Lausuntoyhteenveto on julkaistu hankkeen asiakirjoissa.

Lausunnon antoivat: Suomen luonnonsuojeluliitto, Metsäteollisuus ry, Keski-Suomen ELY, Pirkanmaan ELY, Keski-Pohjanmaan liitto, Pohjanmaan liitto, Etelä-Savon ELY-keskus, Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Lapin liitto, Uudenmaan ELY-keskus, Varsinais-Suomen ELY-keskus, MMM, Etelä-Pohjanmaan ELY, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y., Sosiaali- ja terveysministeriö ja yksi yksityishenkilö.



Ehdotus sai laajan kannatuksen. Yksi taho ei ottanut kantaa itse ehdotukseen. Muutoin kaikki lausunnon antaneet kannattivat ehdotusta.

Lausuntoihin sisältyi myös teema- ja pykäläkohtaisia kommentteja sekä perustelumuioston sisältöä koskevia havaintoja ja ehdotuksia.

Esimerkiksi ehdotettiin avustettavien hankkeiden (4 §) listausta asetuksen liitteenä sekä pykälän laatimista siten, että luettelo ei olisi tyhjentävä. Samoin ehdotettiin avustuksen enimmäismäärän osalta (8 §), että se olisi erityyppisissä hankkeissa eri suuruinen ja että sitä yhdenmukaistettaisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (714/2015) 6 §:n kanssa. Enimmäismäärästä lausuttiin myös niin, että asetukseen sisältyisi hanketyyppikohtaisia enimmäismääriä yhdenmukaisuuden varmistamiseksi. Lausunnoissa ehdotettiin myös avustuksen hakijoita koskevaa sääntelyä sekä asetuksen 714/2025 3 §:n 2 momentin⁵ mukaista säännöstä lisättäväksi avustuksen myöntämisen yleisiin edellytyksiin.

Lausunnoissa myös esitettiin tarkistuksia muiston vaikutuksia koskevaan jaksoon muun muassa viranomaisten hallinnollisen taakan ja pohjavesiasiantuntemuksen osalta sekä viranomaisten yhteistyöstä.

Lausuntokierroksen perusteella tehdyt muutokset

Lausuntojen johdosta jatkovalmistelussa on käyty keskusteluja ELY-keskuksen ja KEHA:n tehtävistä sekä YA-järjestelmästä, korjattu perustelumuiستيota ja vaikutusten arviointia tältä osin. Lisäksi perustelumuiستيota on täydennetty muun muassa lisäämällä muita valtionavustuksia koskevaa lainsäädäntöä koskevia jaksoja. Yksityiskohtaisia perusteluja on eräin osin syvennetty. Jäljempänä selostetaan siitä, miten 1.1.2026 voimaan tulevan valtion aluehallintouudistuksen perusteella on asetusta tarkistettu.

Yritystukineuvottelukunnan käsittely

Asetusluonnos on ollut Yritystukineuvottelukunnan käsittelyssä 10.6.2025 sellaisena, että se perustuisi yksinomaan yleisen de minimis -asetuksen soveltamiseen. Lausuntokierrokseen verrattuna asetuseronnoksesta on siten poistettu yleistä ryhmäpoikkeusasetusta koskevat säännökset.

Yritystukineuvottelukunta antoi lausunnot EU valtiontuenmukaisuudesta ja hyvän tuen edellytysten täyttymisestä. Lausuntojen keskeinen anti on esitetty seuraavassa kootusti:

Valtiontuenmukaisuus: Lausunnon 10.6.2025 mukaan Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että tukitoimenpide ”Pohjavesien suojelun tukiohjelma” voi täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset. Valtiontukea koskevana menettelytapana voidaan EU:n valtiontuen kriteerien täytyessä soveltaa vähämerkityksisiä tukia koskevaa de minimis -asetusta. Tukiohjelman on tarkoitus olla voimassa 31.12.2030 saakka, mikä vastaa myös voimassa olevan yleisen de minimis -asetuksen voimassaoloaika. Yritystukineuvottelukunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että 1.1.2026 lähtien yleisen de minimis -asetuksen nojalla myönnettyt tuet tulee ilmoittaa Euroopan komission ylläpitämään rekisteriin.

Hyvän tuen edellytysten osalta lausunto 10.6.2025 sisältää asetuksen sisältöön kohdistuvia tarkistamistarpeita. Keskeiset havainnot ovat, että asetuksen 6 §:ään tulisi tarkentaa tuen myöntämisen kriteerit hankkeille,

⁵ Asetuksen 714/2024 3 §:n 2 mom: Avustusta ei voida myöntää toimenpiteeseen sellaisen vahingon korjaamiseksi tai haitan poistamiseksi, joka on aiheutettu lainvastaisesti ja jonka aiheuttaja voidaan osoittaa niin, että tämä voitaisiin velvoittaa korvaamaan vahinko taikka vastaamaan toimenpiteen suorittamisesta tai sen kustannuksista.



selvityksille ja investoinneille ja asetuksessa tulisi selkeästi mainita milloin toiminta on taloudellista ja mitä kriteereitä silloin noudatetaan, esim. alhaisempi tuki-intensiteetti.

Yritystukineuvottelukunnan lausunnon perusteella tehdyt tarkistukset

Yritystukineuvottelukunnan hyvän tuen edellytyksiä koskevan lausunnon johdosta on avustuksen myöntämisen edellytyksiä tarkistettu sekä lisätty uusi pykälä investointien osalta. Investoinneissa avustuksen enimmäismääräksi säädettäisiin 55 %.

Asetusehdotukseen on lisätty uusi 10 § investoinnin hyväksyttävistä kustannuksista, jolloin lausuntokierroksen pykälä (9 §) koskisi selvityksiä ja hankkeita ja niiden hyväksyttäviä kustannuksia.

Avustuksen myöntäminen taloudelliseen toimintaan on ennalta arvioiden vähäistä ja poikkeuksellista. Avustusta myönnettäisiin kuten nykyisinkin, pääosin suojelusuunnitelmiin ja niiden päivittämiseen. Avustuksen hakuilmoituksessa voidaan ilmaista hakukierroskohtaisia painotuksia hankkeisiin ja investointeihin, mikä osaltaan varmistaa sitä, että hakija tietää mihin avustusta voidaan myöntää. Samassa yhteydessä on mahdollista selventää taloudellisen ja ei-taloudellisen toiminnan eroja.

Valtion aluehallinnon uudistuksen vaikutukset asetukseen ja sen perusteella tehdyt tarkistukset

Valtionaluehallintouudistus on edennyt siten, että HE 13/2025 vp⁶ perustuneet lakien muutokset on hyväksytty ja ne tulevat voimaan 1.1.2026. Tästä syystä asetusluonnosta on tarkistettu siten, että se vastaisi valtion uutta aluehallintoa ja asetus tulisi voimaan samaan aikaan näiden säännösten kanssa eli 1.1.2026. Tästä syystä ehdotus on, että elinvoimakeskus toimisi valtionapuviranomaisena (3 §).

Lisäksi 6 §:ssä on Lupa- ja valvontavirasto muutettu vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisviranomaiseksi. Tämä on tarpeen selvyiden vuoksi. Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisviranomaisena toimii kuitenkin Lupa- ja valvontavirasto.

Laintarkastus

Asetusluonnos on ollut oikeusministeriön laintarkastuksessa. Laintarkastuksen johdosta joitakin ilmaisuja on tarkistettu.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Soveltamisala ja tavoite. Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Asetuksessa säädettäisiin pohjaveden suojelua edistäviin hankkeisiin ja selvityksiin sekä investointeihin myönnettävästä valtionavustuksesta. Kyseessä olisi erityisavustus perustuen valtionavustuslain 5 §:n 3 momenttiin.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin asetuksen tavoitteesta. Tavoitteena olisi saavuttaa ja ylläpitää pohjaveden hyvä tila sekä vähentää pohjavedelle ihmistoiminnasta aiheutuvaa haittaa tai sen vaaraa. Tavoite kytkeytyy vesienhoidon tavoitteisiin.

2 §. Valtiontukena myönnettävän avustuksen oikeusperusta. Pykälässä olisi informatiivinen viittaus taloudellista toimintaa koskevaan, soveltuvaan EU:n valtiontukea koskevaan säädökseen.

⁶ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kasittelytiedot/Valtiopaivaasia/Sivut/HE_13+2025.aspx



Asetukseen taloudelliseen toimintaan myönnettävästä avustuksesta säädetään tämän asetuksen lisäksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 2023/2831 (*yleinen de minimis -asetus*). Mainittu asetus on voimassa vuoden 2030 loppuun.

Tästä syystä asetuksen voimaantulopykälään (11 §) sisältyisi säännös tämän 2 § pykälän voimassaolosta. Ehdotettu 2 § olisi voimassa vuoden 2030 loppuun.

3 §. Valtionapuviranomainen. Pykälässä säädettäisiin asetuksen nojalla myönnettävien valtionavustusten valtionapuviranomaisesta, joka olisi elinvoimakeskus.

Osana valtionhallinnon uudistusta keskistetty tehtävä kuuluisi niille elinvoimakeskuksille, joista säädettäisiin elinvoimakeskusta koskevassa asetuksessa. Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteilla elinvoimakeskuksia koskeva asetus. Siinä työssä on tarkoitus ottaa huomioon nyt annettavan asetuksen mukainen valtionapuviranomaisen tehtävä, joka osin keskitettäisiin.

4 §. Avustettavat hankkeet. Pykälä sisältäisi luettelon hankkeista, joihin valtionavustusta voitaisiin myöntää. Avustusta voitaisiin sen 1 kohdan mukaan myöntää pohjaveden suojelusuunnitelman laatimiseen ja päivittämiseen. Osassa kuntia on laadittu suojelusuunnitelma ja niitä jo päivitetään. Osassa kuntia ei ole vielä laadittu suojelusuunnitelmaa. Pohjaveden suojelusuunnitelmista säädetään vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 10 e ja 10 f §:ssä sekä vesienhoidon järjestämisasetuksen (1040/2006) 2 a luvussa.

Pykälän 2 kohdan mukaan valtionavustusta voitaisiin myöntää myös muuhun kuin 1 kohdan mukaiseen selvitykseen, joilla lisätään tietoa pohjavesien suojelun edistämiseksi. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi pohjavesialueiden rakenneselvitykset ja mallintaminen.

Pykälän 3 kohdan mukaan avustusta voitaisiin lisäksi myöntää hankkeeseen ja investointiin, jolla parannetaan tai ylläpidetään pohjavesien tilaa. Kohdassa tarkoitettuja investointeja voisivat olla esimerkiksi pohjavesialueilla sijaitsevien isännättömien vanhojen ennen maa-ainelakia avattujen soranottoalueiden jälkihoitoon ja kunnostamiseen liittyvät hankkeet, joilla poistettaisiin pohjaveteen kohdistuvaa pilaantumisriskiä. Tällaisten jälkihoitamattomien sorakuoppien kunnostamiseen pohjavesialueella voidaan joutua ostamaan muun muassa puhdasta maa-ainesta suojakerrospaksuuden lisäämiseksi. Investoinnista olisi kyse myös silloin, jos rakennetaan esimerkiksi jokin suojarakenne maastoon tai pumppaamo ja pumppauksella estetään haitallisen aineen joutuminen pohjaveteen. Lisäksi riskinhallintakeinona voi olla lisäseurannan järjestäminen, jolloin tarvitaan seurantaputkien asentamista. Investoinnissa voisi olla kyse myös injektoinneista tai pohjaveden virtausta muuttavia seinämien rakentamista voidaan harkita pilaantuneen pohjaveden johtamiseksi tai sen virtauksen rajoittamiseksi siten, että laajempaa pilaantumista voidaan välttää.

Pykälän 4 kohdan perusteella avustusta voitaisiin myöntää hankkeeseen ja investointiin, joilla edistetään pohjaveden riskinhallintaa, kuten eri toimintatapojen, toimintamallien, tietojen käytön edistämisen tai pohjaveden seurannan kehittämistä. Investointien osalta kyseessä voisivat olla samantyyppiset tilanteet kuin mitä kohdassa 3 on esitetty.

5 §. Avustuksen hakeminen. Avustusta tulisi pykälän mukaan hakea kirjallisesti ennen selvityksen laatimisen aloittamista tai hankkeen tai investoinnin aloittamista.



Asetukseen ei sisältyisi säännöstä siitä, mikä katsotaan selvityksen laatimisen aloittamiseksi tai hankkeen tai investoinnin aloittamiseksi. Aloittaminen voisi tarkoittaa määrääviin toimiin ryhtymistä kuten hankintapäätöksen valmistelua tai palvelun tilaamista.

6 §. Harkinta. Pykälässä säädettäisiin valtionavustuksen myöntämisessä noudatettavasta harkinnasta. Avustuksen myöntäminen perustuisi kokonaisharkintaan. Kokonaisharkinnassa tulisi huomioida hankkeen tai selvityksen kustannustehokkuus, laatu ja toteuttamiskelpoisuus. Avustusta ei olisi tarkoituksenmukaista myöntää hankkeelle, jonka toteuttamiskelpoisuuteen liittyisi epävarmuuksia.

Kokonaisharkinnassa tulisi huomioida erityisesti hankkeen tai selvityksen odotettu vaikuttavuus pohjaveden hyvän tilan saavuttamiseen ja ylläpitämiseen tai pohjavedelle ihmistoiminnasta aiheutuvan haitan tai sen vaaran vähentämiseen. Tarkoitus olisi avustaa hankkeita ja selvityksiä, joiden odotettu vaikuttavuus olisi mahdollisimman suuri. Lisäksi kokonaisharkinnassa tulisi ottaa huomioon se, minkälaisia pohjaveden suojelutoimia tai hankkeita on todettu olevan tarpeellisia kyseistä aluetta koskevissa vesienhoidon toimenpideohjelmassa tai pohjaveden suojelusuunnitelmissa.

Edelleen kokonaisharkinnassa tulisi huomioida se, onko pohjaveden tila alueella muutoin uhattuna ihmistoiminnan vuoksi. Tarkoituksena olisikin mahdollistaa myös sellaisten hankkeiden tai selvitysten avustaminen, joilla voidaan vähentää muita ihmistoiminnasta pohjaveden tilalle aiheutuvia uhkia.

Pykälän 2 momentin mukaan harkinnassa otettaisiin huomioon lisäksi se, minkälaisia pohjaveden suojelutoimia vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisviranomaisen on esittänyt vesienhoidon toimenpideohjelmassa kyseiselle pohjavesialueelle. Huomioon otettaisiin myös se, jos pohjaveden tila alueella muutoin uhattuna ihmistoiminnan vuoksi. Lupa- ja valvontavirasto toimii vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisena vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisviranomaisena (lain muutos 816/2025⁷).

Pykälässä mainitut arviotavat seikat olisi hyvä tuoda hakemusasiakirjoissa esille perusteellisesti.

Valtionavustuslain 7 § sisältää lain tasoiset säännökset valtioavustuksen myöntämisen yleisistä edellytyksistä, jotka myös tulevat sovellettaviksi tämän asetuksen pykälän lisäksi. Valtionavustusten hallinnoinnin perusteita ja hyviä käytäntöjä on esitetty oppaassa (2023) valtionapuviranomaisten tueksi⁸.

7 §. Avustuksen myöntämisen rajoitukset. Avustuksen myöntämisen rajoitukset sisältyisivät tähän pykälään.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että avustusta ei saisi myöntää eikä myönnettyä avustusta maksa, jos tuen hakija ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

Pykälän 2 momentin perusteella avustusten taloudelliseen toimintaan ei myönnetä, jos hanke, selvitys tai investointi on aloitettu ennen avustuksen hakemista. Tämä säännös perustuu valtionavustuslain 7 §:n 1 momenttiin sekä EU:n valtioneuvoston osalta yleisen de minimis -asetuksen 6 artiklan vaatimuksiin.

8 §. Avustuksen enimmäismäärä. Pykälässä säädettäisiin myönnettävän avustuksen enimmäismäärästä. Pykälässä olisi 2 momenttia. Valtionapuviranomainen tuo esiin avustusta koskevassa tiedotteessaan kyseisen hakukierroksella noudatettavat avustuksen enimmäismäärät.

⁷ <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2025/816>

⁸ https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165160/VM_2023_62.pdf?sequence=1&isAllowed=y



Pykälän 1 momentin mukaan myönnettävän avustuksen osuus hyväksyttävistä kustannuksista voisi olla enintään 80 prosenttia. Avustettavissa hankkeissa tulisi siis aina olla omarahoitusosuus. Prosenttimäärää voitaisiin tarkentaa yksittäisissä hakutiedoissa, mutta avustuksen osuus hyväksyttävistä kustannuksista ei kuitenkaan voisi ylittää pykälässä määriteltyä enimmäismäärää.

Pykälän 2 momenttia sovellettaisiin taloudelliseen toimintaan myönnettävästä avustuksesta. Taloudelliseen toimintaan myönnettävän avustuksen osuus hyväksyttävistä kustannuksista voi olla enintään 55 prosenttia. Taloudelliseen toimintaan myönnettävässä avustuksessa hakijan omarahoitusosuus olisi suurempi kuin ei-taloudelliseen toimintaan myönnettävässä avustuksessa. Tämä on perusteltua siitä syystä, kun otetaan huomioon valtion varojen tarkoituksenmukainen käyttö ja se, että taloudellinen toimija kantaa riskin toiminnastaan.

Lisäksi on huomattava, että valtionavustuslain 14 §:ssä säädetään valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuudesta. Valtionavustuslain 14 §:n 2 momentin perusteella avustuksen saajan tulee ilmoittaa viipymättä valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta tai muusta valtionavustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta (2 mom.). Tällaisia valtionavustuksen käyttöön vaikuttavia muutoksia ovat myös avustettavan hankkeen tai toiminnan toteuttamisen laadussa tai laajuudessa taikka hankkeen tai toiminnan muussa rahoituksessa tapahtuvat olennaiset muutokset valtionavustusta koskevassa hakemuksessa annettuihin ja valtionavustuspäätöksen perustaksi otettuihin tietoihin nähden (HE 63/2001 vp). Valtionavustuksen saajan näkökulmasta tämä tarkoittaa, että avustuksen määrää alennetaan, jos avustuksen saaja saa avustuspäätöksen jälkeen samaan käyttötarkoitukseen muuta julkista tukea. Käytännössä avustuspäätökseen sisällytetään asiaa koskeva ehto.

9 §. Selvityksen ja hankkeen hyväksyttävät kustannukset. Pykälässä säädettäisiin selvityksen ja hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista.

Avustettavassa hankkeessa voisi syntyä kustannuksia siitä lähtien, kun valtionavustusta koskeva hakemus on tullut elinvoimakuksessa vireille. Tätä ennen syntyneitä kustannuksia ei voisi laskuttaa hankkeelta eikä laskea avustushankkeen omarahoitusosuuteen.

Ennen avustuspäätöksen antamista syntyneet kustannukset toteutettaisiin hakijan omalla vastuulla, eikä niillä olisi merkitystä hakemuksen hyväksymistä arvioitaessa. Kustannusten syntymisen perustelut esitetään tyypillisesti hankesuunnitelmassa.

Pykälä sisältäisi luettelon niistä välttämättömistä ja kohtuullisista kustannuksista, joihin avustusta voitaisiin myöntää. Hyväksyttäviä kustannuksia olisivat 1 kohdan mukaan henkilöstökustannukset eli palkat ja palkkiot. Myös matkakustannukset olisivat 2 kohdan mukaan hyväksyttäviä kustannuksia. Hankkeen hyväksyttäviä kustannuksia olisivat momentin 3 kohdan mukaan toteuttamisen välittömät hankintakustannukset. Nämä voisivat olla myös laitteista, rakennuksista, maa-alueista tai patenteista aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi hankkeen vaikutusten seurantaan liittyvät kustannukset olisivat 4 kohdan mukaisesti hankkeen hyväksyttäviä kustannuksia. Ehdotetun 5 kohdan mukaan avustusta voitaisiin myöntää myös muihin kuin 1–4 kohdassa tarkoitettuihin hankkeen toteuttamisen kustannuksiin. Nämä voisivat olla esimerkiksi hankkeeseen liittyvät koulutuskustannukset tai esimerkiksi arvonlisäverokustannukset, mikäli arvonlisävero jäisi avustuksen saajan lopullisesti maksettavaksi. Kunnille myönnettyissä avustuksissa hyväksyttäisiin vain arvonlisäverottomat kustannukset.



10 §. Kohtuulliset investointikustannukset. Pykälä sisältäisi kolme momenttia.

Pykään 1 momentin mukaan avustusta voidaan myöntää laitteiden, koneiden ja rakenteiden hankinnasta ja asennuksesta aiheutuviin kohtuullisiin kustannuksiin sekä muihin kohtuullisiin investointikustannuksiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin avustuksen myöntämisen edellytyksistä.

Avustuksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että: 1) avustettava hanke johtaa tehokkaampaan pohjaveden tilan parantamiseen tai tilan ylläpitämiseen; tai 2) avustettavalla hankkeella edistetään tehokkaammin pohjaveden riskinhallintaa, kuin toimilla, jotka toteutettaisiin ilman kyseistä avustusta. Tällä tavoitellaan parempaa ympäristön suojelun tasoa myös näissä investoinneissa.

Pykälän 3 momentti sisältäisi 9 kohtaisen luettelon kustannuslajeista, joita ei luettaisi avustuksen hyväksyttäviin eli tukikelpoiisiin kustannuksiin. Hyväksyttäviä kustannuksia eivät siten olisi 1) palkat; 2) yleiskustannukset; 3) edustusmenot; 4) korot ja muut rahoituskustannukset; 5) valtion maksuperustelakiin (150/1992) ja erityismaksulainsäädäntöön perustuvat maksut; 6) kustannusvaraukset; 7) avustukseen oikeutetun yrityksen maksamat tai korvaamat matkakustannukset; 8) avustukseen oikeutetun yrityksen osana tavaroiden tai palvelujen hankintahintaa maksamat arvonlisäverot; 9) sakot ja sanktiomaksut sekä niiden luonteiset muut vastaavat maksut.

11 §. Voimaantulo. Asetus on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2026.

Voimaantulosäännös sisältäisi myös 2 §:n voimassaoloaikaa koskevan säännöksen. Asetusehdotuksen 2 § olisi voimassa vuoden 2030 loppuun. Ehdotettu voimassaoloaika perustuisi siihen, että se vastaisi EU:n yleisen de minimis -asetuksen voimassaoloaikaa.